

Περίληψη της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων επί της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη βελτίωση του διακανονισμού αξιογράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κεντρικά αποθετήρια τίτλων (ΚΑΤ) και για την τροποποίηση της οδηγίας 98/26/ΕΚ

(Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης διατίθεται στα αγγλικά, στα γαλλικά και στα γερμανικά μέσω του δικτυακού τόπου του ΕΕΠΔ στη διεύθυνση <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 336/07)

1. Εισαγωγή

1.1. Διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ

1. Στις 7 Μαρτίου 2012, η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη βελτίωση του διακανονισμού αξιογράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κεντρικά αποθετήρια τίτλων (ΚΑΤ) και για την τροποποίηση της οδηγίας 98/26/ΕΚ (στο εξής «η πρόταση»). Η πρόταση αυτή διαβιβάστηκε αυθημερόν στον ΕΕΠΔ για διαβούλευση.

2. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι ζητήθηκε η γνώμη του από την Επιτροπή και συνιστά να περιληφθούν στα προοίμια του προτεινόμενου κανονισμού αναφορές στην παρούσα γνωμοδότηση.

3. Η πρόταση περιέχει διατάξεις οι οποίες ενδέχεται να έχουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, επιπτώσεις στην προστασία των δεδομένων των ενδιαφερόμενων προσώπων, όπως οι διατάξεις σχετικά με τις εξουσίες έρευνας που ανατίθενται στις αρμόδιες αρχές, την ανταλλαγή πληροφοριών, την τήρηση αρχείων, την εξωτερική ανάθεση δραστηριοτήτων, τη δημοσίευση κυρώσεων και την αναφορά παραβάσεων.

4. Σε αρκετές εκκρεμείς και πιθανές μελλοντικές προτάσεις περιέχονται παρόμοιες διατάξεις με αυτές που αναφέρονται στην παρούσα γνωμοδότηση. Ενδεικτικά αναφέρονται οι προτάσεις που εξετάζονται στις γνωμοδοτήσεις του ΕΕΠΔ για τις ευρωπαϊκές εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου και τα ευρωπαϊκά ταμεία κοινωνικής επιχειρηματικότητας⁽¹⁾, τη δέσμη νομοθετικών μέτρων για την αναθεώρηση της τραπεζικής νομοθεσίας, τους οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (MiFID/MiFIR) και για την κατάχρηση αγοράς⁽²⁾. Κατά συνέπεια, ο ΕΕΠΔ συνιστά τη μελέτη της παρούσας γνωμοδότησης σε συνδυασμό με τις γνωμοδοτήσεις του επί των πρωτοβουλιών που αναφέρθηκαν ανωτέρω.

1.2. Στόχος και πεδίο εφαρμογής της πρότασης

5. Κάθε συναλλαγή αξιογράφων εντός ή εκτός τόπου διαπραγμάτευσης ακολουθείται από διαδικασίες επεξεργασίας της συναλλαγής, οι οποίες οδηγούν στον διακανονισμό της, δηλαδή στην παράδοση των αξιογράφων στον αγοραστή έναντι της καταβολής μετρητών στον πωλητή. Τα ΚΑΤ είναι τα βασικά ιδρύματα διενέργειας του διακανονισμού μέσω της λειτουργίας των λεγόμενων συστημάτων διακανονισμού αξιογράφων, διευκολύνουν δε τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται στις αγορές. Επίσης, τα ΚΑΤ διασφαλίζουν την αρχική καταχώριση και την κεντρική τήρηση λογαριασμών τίτλων, στους οποίους καταγράφεται πόσα αξιόγραφα έχουν εκδοθεί από ποιον, καθώς και κάθε μεταβολή της κατοχής των εν λόγω τίτλων.

6. Παρότι σε γενικές γραμμές τα ΚΑΤ είναι αποτελεσματικά και ασφαλή εντός των εθνικών συνόρων, ο διασυνοριακός συνδυασμός και η επικοινωνία τους είναι λιγότερο ασφαλή, γεγονός που σημαίνει ότι ένας επενδυτής βρίσκεται αντιμετώπος με μεγαλύτερους κινδύνους και υψηλότερο κόστος όταν πραγματοποιεί μια διασυνοριακή επένδυση. Η απουσία αποτελεσματικής ενιαίας εσωτερικής αγοράς διακανονισμού εγείρει και άλλες σημαντικές ανησυχίες, οι οποίες αφορούν, για παράδειγμα, τον περιορισμό της πρόσβασης των εκδοτών αξιογράφων στα ΚΑΤ, τις αποκλίσεις στα εθνικά καθεστώτα αδειοδότησης και στους κανόνες για τα ΚΑΤ στις επιμέρους χώρες της ΕΕ και τον περιορισμένο ανταγωνισμό μεταξύ διαφορετικών εθνικών ΚΑΤ. Τα εμπόδια αυτά οδηγούν σε μεγάλο κατακερματισμό της αγοράς, την ίδια στιγμή που οι διασυνοριακές συναλλαγές στην Ευρώπη αυξάνονται συνεχώς και τα ΚΑΤ αλληλοσυνδέονται ολοένα περισσότερο.

7. Σκοπός της πρότασης είναι να αντιμετωπίσει αυτά τα προβλήματα μέσω της θέσπισης της υποχρέωσης μετατροπής όλων των κινητών αξιών σε μορφή λογιστικής εγγραφής και καταγραφής τους σε ΚΑΤ πριν από τη διαπραγμάτευσή τους σε ρυθμιζόμενους τόπους διαπραγμάτευσης, της εναρμόνισης των περιόδων διακανονισμού και των καθεστώτων εξασφάλισης του διακανονισμού στην ΕΕ, καθώς και μέσω της εισαγωγής ενός κοινού συνόλου κανόνων για την αντιμετώπιση των κινδύνων που απορρέουν από τις δραστηριότητες και τις υπηρεσίες των ΚΑΤ.

8. Η πρόταση αναμένεται να συμπληρώσει το κανονιστικό πλαίσιο για τις υποδομές της αγοράς αξιογράφων, από κοινού με την οδηγία 2004/39/ΕΚ για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (MiFID) όσον αφορά τους τόπους διαπραγμάτευσης, και την πρόταση κανονισμού για τις συναλλαγές παραγώγων (EMIR) όσον αφορά τους κεντρικούς αντισυμβαλλομένους.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ της 14ης Ιουνίου 2012, διαθέσιμη στη διεύθυνση <http://www.edps.europa.eu>

⁽²⁾ Γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ της 10ης Φεβρουαρίου 2012, διαθέσιμη στη διεύθυνση <http://www.edps.europa.eu>

3. Συμπεράσματα

48. Ο ΕΕΠΔ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι στην πρόταση δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην προστασία των δεδομένων.

49. Ο ΕΕΠΔ συνιστά:

- τη συμπερίληψη στο προοίμιο της πρότασης αναφορών στην παρούσα γνωμοδότηση
- την αναδιτύπωση των διατάξεων ώστε να τονίζεται η πλήρης εφαρμοσιμότητα της ισχύουσας νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων σε μία γενική διάταξη η οποία θα περιέχει μνεία στην οδηγία 95/46/EK και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ.45/2001, συνιστά δε την αποσαφήνιση της παραπομπής στην οδηγία 95/46/EK με την προσθήκη της διευκρίνισης ότι οι διατάξεις της θα εφαρμόζονται σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες εφαρμογής της οδηγίας 95/46/EK. Ο ΕΕΠΔ συνιστά επιπλέον τη συμπερίληψη αυτής της γενικής διάταξης στην πρόταση υπό μορφή ουσιαστικής διάταξης.
- να επιτρέπεται η πρόσβαση των αρμόδιων αρχών σε έγγραφα και πληροφορίες αποκλειστικά και μόνο σε περιπτώσεις συγκεκριμένων και σοβαρών παραβιάσεων του προτεινόμενου κανονισμού, καθώς και σε περιπτώσεις όπου υφίσταται εύλογη υπόνοια (η οποία πρέπει να τεκμηριώνεται από συγκεκριμένα αρχικά αποδεικτικά στοιχεία) ότι διαπράχθηκε παράβαση
- τη θέσπιση απαίτησης σύμφωνα με την οποία οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να ζητούν έγγραφα και πληροφορίες μέσω επίσημης απόφασης, η οποία θα προσδιορίζει τη νομική βάση και τον σκοπό του αιτήματος, το είδος των ζητούμενων πληροφοριών, το χρονικό όριο εντός του οποίου πρέπει να παρασχεθούν οι πληροφορίες, καθώς και το δικαίωμα του αποδέκτη να ζητά εξέταση της απόφασης από δικαστήριο
- τον προσδιορισμό των κατηγοριών των πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας και διαβίβασης βάσει της πρότασης, τον καθορισμό των σκοπών για τους οποίους μπορούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα να υπόκεινται σε επεξεργασία και να διαβιβάζονται από τις αρμόδιες αρχές και τον καθορισμό μιας αναλογικής περιόδου διατήρησης των δεδομένων για την εν λόγω επεξεργασία ή τουλάχιστον τη θέσπιση επακριβών κριτηρίων για τον καθορισμό της εν λόγω περιόδου
- ενόψει των κινδύνων που ενέχουν οι διαβιβάσεις δεδομένων σε τρίτες χώρες, τη συμπερίληψη στο άρθρο 23 παράγραφος 7 ειδικών εγγυήσεων όπως η κατά περίπτωση αξιολόγηση και η διασφάλιση επαρκούς επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην τρίτη χώρα η οποία παραλαμβάνει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα
- την αντικατάσταση της ελάχιστης περιόδου διατήρησης των 5 ετών στο άρθρο 27 της πρότασης με μια μέγιστη περίοδο διατήρησης, όταν τα αρχεία περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, η οποία πρέπει να είναι απαραίτητη και αναλογική προς τον σκοπό επεξεργασίας των δεδομένων
- την επαναδιτύπωση του άρθρου 28 παράγραφος 1 σημείο i) ως εξής: «Το ΚΑΤ διασφαλίζει ότι ο πάροχος υπηρεσιών παρέχει τις υπηρεσίες του σε πλήρη συμμόρφωση προς τους εθνικούς κανόνες εφαρμογής της οδηγίας 95/46/EK σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, οι οποίοι ισχύουν για το ΚΑΤ. Το ΚΑΤ είναι υπεύθυνο (...)»
- την προσθήκη στο άρθρο 62 παράγραφος 2 στοιχείο β) διάταξης η οποία θα προβλέπει ότι: «η ταυτότητα των εν λόγω προσώπων πρέπει να προστατεύεται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, εκτός εάν η δημοσιοποίησή της απαιτείται από την εθνική νομοθεσία στο πλαίσιο περαιτέρω έρευνας ή επακόλουθης δικαστικής διαδικασίας» και τη διαγραφή από το άρθρο 62 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της φράσης «τις αρχές που ορίζονται»
- υπό το πρίσμα των αμφιβολιών που διατυπώνονται στην παρούσα γνωμοδότηση, την αξιολόγηση της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας του προτεινόμενου συστήματος υποχρεωτικής δημοσίευσης των κυρώσεων. Με την επιφύλαξη του αποτελέσματος του ελέγχου αναγκαιότητας και αναλογικότητας, συνιστάται να προβλεφθούν σε κάθε περίπτωση κατάλληλες εγγυήσεις ώστε να διασφαλίζονται ο σεβασμός του τεκμηρίου της αθωότητας, το δικαίωμα αντίταξης των ενδιαφερομένων, η ασφάλεια/ορθότητα των δεδομένων και η διαγραφή τους μετά την παρέλευση εύλογου χρονικού διαστήματος.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2012.

Giovanni BUTTARELLI

Αναπληρωτής Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας
Δεδομένων